

David Sim pehmeää kaupunkia rakentamassa

Juha Kostiainen

David Sim (2019). *Soft City. Building Density for Everyday Life*. Island Press. Sivumäärä 235.

Jan Gehlin toimiston luova johtaja ja osakas David Sim julkaisi viime vuonna erittäin kiinnostavan kirjan otsikolla *Soft City, Building Density for Everyday Life*. Simin ajattelu on jatkumoa Gehlin työlle ja pyrkimykselle kehittää ihmisystävällisiä, kestäviä ja resiliентtejä kaupunkeja. Kysymys ei ole tutkimuksesta, vaan eri puolilla maailmaa kaupunkihankkeita toteuttaneen arkkitehdin laajaan kokemukseen perustuvasta, toki teoriaan yhdistyvistä näkemyksellisestä teoksesta. Käytännön kokemuksen ohella Sim on toiminut yliopisto-opettajana ja uudistanut muun muassa Lundin yliopiston arkkitehtuurin koulutusta seitsemän vuoden ajan.

Sim perustelee näkemyksiään erilaisten laajojen kaupunkikehityshankkeiden avulla ja analysoi niitä, mutta ottaa esiin esimerkkejä myös pienistä toimivista yksityiskohdista. Oppi-isänsä tapaan hän hyödyntää runsaasti valokuvia ja piirustuksia asioiden konkretisoimiseksi.

Kirjan pääajatus kiteytyy hienosti seuraavassa lainauksessa: *”The obvious way to change the current segmented paradigm is to co-locate more of the activities that make up our everyday lives, so we are living, working, learning, and relaxing in one place. This would greatly reduce or even eliminate the spent in transit, which would also save energy and money. We would literally have several more hours a day to spend doing what we want.”* Tehdään siis monipuolista kaupunkia, jossa asiat tapahtuvat lähellä toisiaan ja jossa säästyy aikaa, energiaa ja rahaa. Sinänsä hän ei yksityiskohtaisesti määrittele pehmeän kaupungin käsitettä, vaan pikemminkin kuvailee sen ominaisuuksia monipuolisesti.

Sim antaa paljon konkreettisia esimerkkejä tällaisen kaupungin kehittämistä. Keskeisiä piirteitä ovat vaikkapa toimintojen sekoittaminen jopa kiinteistötasolla, umpikorttelit, elävä katutila kivijalkaliikkeineen, kiinnostavat kävely- ja pyöräily-ympäristöt, toimiva joukkoliikenne, kohtuullisen matalalla rakentamisella (enimmillään 5–6 kerrosta) saavutettu tiiviys sekä luonnonvalon ja painovoimaisen ilmanvaihdon hyödyntäminen.

Ajatus tiiviistä ja elävästä kaupungista ei sinänsä ole uusi, meilläkin on puhuttu esimerkiksi kompaktikaupungista. Melbournen yliopiston kaupunkisuunnittelun (*urban design*) professori Kim Dovey kirjoitti vuonna 2016 julkaistussa *Urban design thinking* -teoksessaan 20 minuutin kaupungista samassa hengessä. Viime aikoina on ryhdytty puhumaan 15 minuutin kaupungista, johtavana popularisoijana on kunnostautunut Pariisin pormestari Anne Hidalgo. 15 minuutin kaupungin ajatuksessa kaikki oleelliset asiat ovat saavutettavissa kävellen tai pyörällä tuossa ajassa. Asukkaita pitää olla riittävä määrä ja toimintojen sekoittuneita, jotta tämä on mahdollista. Meilläkin pitkään hallinnut funktionaalinen kaupunkisuunnittelu on johtanut aivan toisenlaiseen malliin.

Simin pehmeän kaupungin ajatus poikkeaa kiinnostavasti meillä esiin nousseesta monipaikkaisuuskeskustelusta. Pehmeässä kaupungissa jokapäiväinen elämä sujuu miellyttävästi ilman tarvetta asiointimatkoihin käytettyyn aikaan, ja toisaalta kävely sekä pyöräily tuottavat huomattavia terveyshyötyjä. Koska kaupunki tarjoaa monenlaisia kiinnostavia asioita, tarvetta erityiseen monipaikkaisuuteen ei ole. Meillä on paljon ”perinteistä” monipaikkaisuutta mökkikulttuurin mielessä ja se yhdistettynä kehittyneisiin tietoliikennevälineisiin on tuonut uusia mahdollisuuksia. Totta kai Sim ymmärtää, että jokaisen työpaikka ei ole aivan lähikortteleissa, ja siksi hän korostaakin toimivaa joukkoliikennettä ja matkaketjujen helppoutta.

Esimerkeissä Kööpenhamina saa paljon huomiota, erityisesti pyöräilyn ja rantojen hyödyntämisen osalta. Monissa liikenteen sujuvuuden ja monimuotoisen kaupunkirakenteen esimerkeissä vilahtaa Sveitsin Bern, joka ainakaan minulle ei ole tuttu. Liikenteen osalta hän esittää kriittisiä huomioita joukkoliikennekeskeisen kaupunkikehittämisen (*transit-oriented development, TOD*) suuntaan ja toteaa, että siinä pyrkimyksenä on ihmisten kytkeminen tehokkaasti muihin paikkoihin. Simin mukaan tarvitsemme pikemminkin kaupunginosakeskeistä lähestymistapaa (*neighborhood-oriented transit*), jossa kytketään ihmiset paremmin paikkaan, jossa he elävät.

Muita itsellenikin tuttuja Simin esimerkkejä ovat vaikkapa Freiburg ja sen Vaubanin kaupunginosa tai Soulin keskustan läpi kulkeneen moottoritien purku ja joen palauttaminen. Helsingin pääsee mukaan yhdellä esimerkillä: Töölön Leppäsuon erikoiset ”pitkät” mansardikatot viime vuosikymmenen uudiskohteessa nostetaan esiin onnistuneena suunnitteluratkaisuna rakenteen visuaalisen keventämisen ja valon hyödyntämisen mielessä. Laajan brownfield-alueen muuttamisesta asuinalueeksi ja sen ”murretusta” ja epäsymmetrisestä korttelirakenteesta on kiinnostavana esimerkkinä Malmön Boo1.

Koronan aikana on ajateltu, että harvaan asutut alueet ovat turvallisempia kuin tiiviit kaupungit. Osallistuin jokin kuukausi sitten Harvardin Design Schoolin vähittäiskaupan muutosta käsittelevään webinaariin, jossa hieman yllättäen nostettiin esiin, että nimenomaan 15 minuutin kaupunki on pandemia-aikana turvallinen. Ihmisillä ei ole tarvetta liikkua laajemmin ja monet toiminnot sekä palvelut voivat olla kohtuullisen pienimuotoisia, jolloin suuria väkimääriä ei keräänny kerralla yhteen paikkaan. Turvallisuutta tukee myös liikkuminen ulkona kävellen ja pyörällä. Sinänsä hieman yllättävästikin kaupan osalta ennakoitiin verkkokaupan rinnalla paluuta pienempiin yksiköihin.

Ehkä pehmeä kaupunki onkin tapa luoda toivottavaa resilienssiä, kuten Sim esittää. Kirjansa lopuksi hän antaa yhdeksän kohdan ohjelman toteutukseen: listan kohdat ovat moninaiset rakennusten muodot, ulkotilojen diversiteetti, joustavuus käyttötarkoituksen muutoksiin, inhimillinen mittakaava, käveltävyys, identiteetin ja kontrollin tunne, miellyttävät mikroilmastot, pieni hiilijalanjälki sekä suurempi biodiversiteetti. Kaikkia kohtia myös avataan ymmärrettävästi.

Voin lämpimästi suositella Soft Cityä kaikille kaupunkien kehittämisestä ja kaupunkisuunnittelusta kiinnostuneille. Kirja on havainnollinen ja ymmärrettävä ja liikkuu sujuvasti kaupunkitasolta pieniinkin yksityiskohtiin. Teoria ja käytäntö yhdistyvät näkemyksellisyydeksi.

Kirjoittaja on Tampereen yliopiston dosentti ja YIT Oyj:n kaupunkikehityksestä vastaava johtaja.